

FORMY DZIAŁALNOŚCI WŁADZ SAMORZĄDOWYCH W ZAKRESIE WSPIERANIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH PODKARPACIA

Alina Walenia

Uniwersytet Rzeszowski

Streszczenie: Skuteczna pomoc ze strony władz samorządowych w aktywizowaniu przedsiębiorczości może przyczynić się do rozwoju gospodarczego regionu, a wydatki z budżetów urzędów na rzecz wspierania inicjatyw gospodarczych zostaną zwrócone w postaci podatków lokalnych płaconych przez dobrze funkcjonujące miejscowe podmioty gospodarcze. Działania na rzecz zwiększania ich konkurencyjności są szczególnie ważne w aspekcie otwarcia lokalnych rynków dla firm integrującej się Europy. Przedmiotem rozważań w niniejszym artykule są formy wsparcia przez władze samorządowe rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich Podkarpacia, będącego jednym z najsłabszych obszarów na mapie gospodarczej Polski i Wspólnoty Europejskiej. Wyniki badań potwierdziły, iż w niewielkim zakresie widoczne były działania samorządu w zakresie wspierania rozwoju i stymulowania przedsiębiorczości na obszarach wiejskich Podkarpacia. Zdecydowana większość przedsiębiorców stwierdziła, że samorząd nie spełnia żadnej roli w promowaniu przedsięwzięć gospodarczych na Podkarpaciu.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość, administracja samorządowa, instrumenty finansowe Unii Europejskiej

WSTĘP

Przedsiębiorczość oznacza szeroko rozumianą działalność gospodarczą i społeczną ludzi indywidualnych, grup społecznych lub państwa. Przedsiębiorczość jest stymulatorem rozwoju gospodarczego w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym. W związku z powyższym problematyka ta powinna być szczególnie istotna w regionie Podkarpacia, którego podstawowe wskaźniki społeczno-ekonomiczne sytuują je w grupie regionów Polski Wschodniej najsłabiej rozwiniętych. Dotyczy to szczególnie produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca (14. pozycja w kraju), przeciętnej płacy (15. pozycja), liczby spó-

Adres do korespondencji – Corresponding author: Alina Walenia, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Ekonomii, Katedra Polityki Gospodarczej, ul. M. Ćwiklińskiej 2, 35-959 Rzeszów, e-mail: alinawalenia@poczta.onet.pl

łek z udziałem kapitału zagranicznego na 1000 mieszkańców (15. pozycja)¹. Dystans Podkarpacia w porównaniu do najlepszych powiększa się. Zachodzi więc pilna konieczność przeciwdziałania tym tendencjom, potrzeba „ucieczki do przodu”, co znajduje wyraz w wizji rozwoju przedsiębiorczości zawartej w strategii województwa podkarpackiego. Województwo to jest obszarem niejednorodnym, o dużym stopniu wewnętrznego zróżnicowania. Dlatego też polityka rozwoju, prowadzona przez samorządy terytorialne Podkarpacia, powinna odpowiedzieć na pytanie, jak wpłynąć na zdynamizowanie przedsiębiorczości, która może zmniejszyć dystans w stosunku do lepiej rozwiniętych regionów.

W strategiach lokalnych i regionalnej opracowanych przez samorządy gmin, powiatów oraz samorząd województwa, będących wyrazem polityki rozwoju lokalnego i regionalnego, zamieszczone zostały zapisy dotyczące działań w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności, mających istotny wpływ na rozwój regionu i podniesienie poziomu życia jego mieszkańców. Wśród czynników stanowiących potencjalne zasoby niezbędne do kreowania nowych form przedsiębiorczości ważną rolę odgrywają wiedza i postawy innowacyjne w wymiarze indywidualnym, czyli pracowników urzędów i przedstawicieli społeczności lokalnej. We współczesnych rozwiniętych gospodarkach wiedza, będąca elementem kapitału ludzkiego i intelektualnego, pełni rolę najważniejszego endogenicznego czynnika produkcji i rozwoju gospodarczego [Klamut 2006].

Wykorzystując swoje zasoby, jednostki administracji samorządowej mogą tworzyć sprzyjający klimat dla działań służących powstawaniu przedsiębiorstw, a także wzmacniać ich pozycję konkurencyjną udzielając im wsparcia, któremu służą następujące instrumenty [Oliński 2007]:

- finansowe,
- prawno-podatkowe,
- promocyjno-organizacyjne,
- informacyjno-szkoleniowe.

Instrumenty finansowe polegają na pośredniczeniu lub innej pomocy w zaciąganiu preferencyjnych kredytów i pożyczek. Jednostki władzy lokalnej mogą również udzielić, pośredniczyć lub pomóc przedsiębiorstwom w uzyskaniu poręczenia (kredytu). Samorządy mogą dofinansować przedsięwzięcia firm, w których gmina posiada udziały bądź współfinansować przedsięwzięcia realizowane z udziałem przedsiębiorstw lokalnych oraz dotować organizacje wspierające przedsiębiorczość.

Do instrumentów prawno-podatkowych zalicza się: pomoc polegającą m.in. na poinformowaniu, pośredniczeniu przy spełnianiu formalności niezbędnych do uzyskania ulgi w podatkach lokalnych (podatku rolnym, od nieruchomości, od środków transportowych). Samorządy mogą także udzielać pomocy w ubieganiu się o uzyskanie ulgi w podatkach leżących w gestii innych organów. Inna pomoc o charakterze prawno-fiskalnym to organizowanie porad prawno-podatkowych.

Do narzędzi o charakterze promocyjno-organizacyjnym można zaliczyć udzielanie bądź pomaganie w uzyskaniu wsparcia umożliwiającego lub ułatwiającego wdrożenie innowacji produktowych, marketingowych, pomoc formalną w zawieraniu kontraktów. Instytucje samorządowe mogą organizować misje gospodarcze, targi, konkursy lub inne imprezy służące promocji.

¹ Dane GUS za 2008 r.

Instrumenty informacyjno-szkoleniowe to między innymi organizowanie szkoleń, kursów lub innych form pomocy w zdobywaniu wiedzy i kształtowaniu „ducha przedsiębiorczości” wśród właścicieli funkcjonujących firm oraz potencjalnych przedsiębiorców.

Rola władz lokalnych i samorządu polega nie tylko na przyciąganiu na teren gminy nowych przedsiębiorców, ale i na dbaniu o to, aby już istniejące firmy mogły się rozwijać prawidłowo. Ponadto małe i średnie przedsiębiorstwa, których właściciele wywodzą się ze środowisk lokalnych, stanowią jeden z kluczowych elementów polityki rozwoju regionalnego [Korenik 2006].

Skuteczna pomoc ze strony władz samorządowych w aktywizowaniu przedsiębiorczości może przyczynić się do rozwoju gospodarczego regionu, a wydatki z budżetów urzędów na rzecz wspierania inicjatyw gospodarczych zostaną zwrócone w postaci podatków lokalnych płaconych przez dobrze funkcjonujące miejscowe podmioty gospodarcze. Działania na rzecz zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw są szczególnie ważne w aspekcie otwarcia lokalnych rynków dla firm integrującej się Europy.

W świetle zasygnalizowanego problemu rozwoju regionu podkarpackiego i kształtowania jego konkurencyjności opartej na rozwoju przedsiębiorczości podjęto próbę identyfikacji endogenicznych czynników mających wpływ na ten proces. Przedmiotem rozważań w niniejszym artykule jest ocena form wsparcia przez władze samorządowe przedsiębiorczości na obszarach wiejskich Podkarpacia, jako regionu będącego jednym z najsłabszych obszarów na mapie gospodarczej Polski. W ujęciu administracyjnym obszary wiejskie Podkarpacia stanowią około 95% powierzchni tego regionu. W tym znaczeniu za obszar wiejski uważa się wszystkie tereny poza granicami administracyjnymi miast.

MATERIAŁ I METODA

Podstawowy materiał badawczy stanowią informacje pochodzące ze źródeł pierwotnych, pozyskane w wyniku przeprowadzonych badań ankietowych wśród jednostek samorządu terytorialnego działających na obszarach wiejskich, jak i wśród przedsiębiorców Podkarpacia. Badania ankietowe przeprowadzono w 2009 roku wśród 80 samorządów gmin (ze 162 ogółem), 14 powiatów (z 21 ogółem) oraz 120 przedsiębiorców działających na badanym obszarze. Badania ankietowe przeprowadzone na podstawie kwestionariusza ankietowego dotyczyły diagnozy, możliwości rozwoju i stymulowania przedsiębiorczości zarówno przez samorządy, jak też przez przedsiębiorców, ze wskazaniem barier ograniczających ten proces.

OCENA DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDÓW Z PODKARPACIA W ZAKRESIE TWORZENIA WARUNKÓW DO ROZWOJU I PROMOWANIA LOKALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ GOSPODARCZYCH – OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ

Gmina jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego może także wpływać na rozwój przedsiębiorczości na swoim terenie, dbając o rozwój przedsiębiorstw komunalnych. Usługi publiczne, takie jak bezpieczeństwo, oświata, utrzymanie dróg, zorganizowanie wysypiska śmieci, mają bezpośredni wpływ na prowadzenie przedsięwzięć

gospodarczych. Stan infrastruktury społecznej i technicznej ma także bezpośredni wpływ na podniesienie atrakcyjności gminy dla prywatnych inwestorów.

Stymulowanie rozwoju gospodarczego jest definiowane jako pobudzanie przez podmioty administracji publicznej aktywności gospodarczej i wzrostu zatrudnienia w sektorach: produkcyjnym, rolniczym i usługowym. Do działań administracji samorządowej na rzecz aktywności gospodarczej należy zaliczyć:

- tworzenie warunków dla powstawania nowych firm,
- tworzenie warunków dla utrzymania, rozwoju i ekspansji firm istniejących,
- przyciąganie firm zewnętrznych.

Działania na rzecz wzrostu zatrudnienia to tworzenie warunków do zdobywania nowych kwalifikacji i aktywizacji bezrobotnych. Działania te bezpośrednio wspierają rozwój przedsiębiorczości poprzez instrumenty finansowe (np. preferencje finansowe, pomoc publiczna), działania promocyjno-organizacyjne oraz tworzenie i wspieranie działalności instytucji otoczenia biznesu. Ważnym narzędziem kreowania warunków dla rozwoju gospodarczego jest realizacja inwestycji związanych z rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej. Szanse rozwoju gospodarczego gminy można oceniać m.in. na podstawie prowadzonych tam inwestycji, dokonywanych przez wszystkich inwestorów, a nie tylko inwestycji dokonywanych przez gminę. Zainteresowaniem władz samorządowych (opracowujących gminne programy i strategię, w tym strategię i programy inwestycyjne) powinny być inwestycje dokonywane na terenie gminy przez wszystkie zainteresowane podmioty [Wiatrak 2006].

Wśród kryteriów wyboru gminnych inwestycji priorytetowych powinny znaleźć się m.in. te, które odnoszą się do:

- celów strategii rozwoju gminy i regionu – spójność na poziomie lokalnym i regionalnym,
- wpływu na poziom życia mieszkańców – poprawa atrakcyjności.

Zasadnicze znaczenie dla tempa i efektywności rozwoju społeczno-gospodarczego na poziomie lokalnym mają obecnie wielokierunkowe oddziaływania władz samorządowych, zorientowane na zachowania podmiotów gospodarczych oraz aktywne wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności jako procesów i działań powodujących rozwój społeczności lokalnych. Wspieranie rozwoju gospodarczego społeczności lokalnych, jako jedna z najważniejszych sfer aktywności władz samorządowych, wyraża się w podejmowaniu wielu działań, których efektem jest realizacja ważnych celów ekonomicznych i społecznych, takich jak: podniesienie efektywności i konkurencyjności lokalnej gospodarki, przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych, rozwój istniejących przedsiębiorstw i tworzenie nowych, podnoszenie poziomu życia mieszkańców, poprawa sytuacji na rynku pracy (zmniejszanie bezrobocia).

W warunkach gospodarki rynkowej istotna rola w tworzeniu i rozwoju przedsiębiorczości przypisana została samorządowi terytorialnemu. Przedsiębiorczość w bezpośredni sposób wiąże się m.in. z kapitałem ludzkim i społecznym, transferem i wykorzystaniem wiedzy, informacji i nowoczesnych technologii oraz sferą działań zorientowanych na dynamizowanie procesów rozwojowych przez tworzenie nowych form organizacyjnych działalności gospodarczej (m.in. w postaci klastrów), a także rozbudowę infrastruktury otoczenia biznesu i wspierania przedsiębiorczości. Ważną rolę w zakresie tych działań mają do spełnienia władze samorządowe. Instytucje infrastruktury rynku są skutecznymi

instrumentami stymulacji wykorzystywanymi przez administrację samorządową w procesie intensyfikacji rozwoju gospodarczego. Jednostki administracji samorządowej dysponujące na terenie swojego działania odpowiednio zorganizowanymi i sprawnie funkcjonującymi strukturami instytucjonalnego otoczenia biznesu mogą w elastyczny sposób wpływać na kształt lokalnej i regionalnej gospodarki.

Zakres zadań władz samorządowych w procesie kreowania rozwoju lokalnego jest bardzo szeroki. Do najważniejszych działań o charakterze prorozwojowym podejmowanych przez samorządy terytorialne poszczególnych szczebli należy zaliczyć:

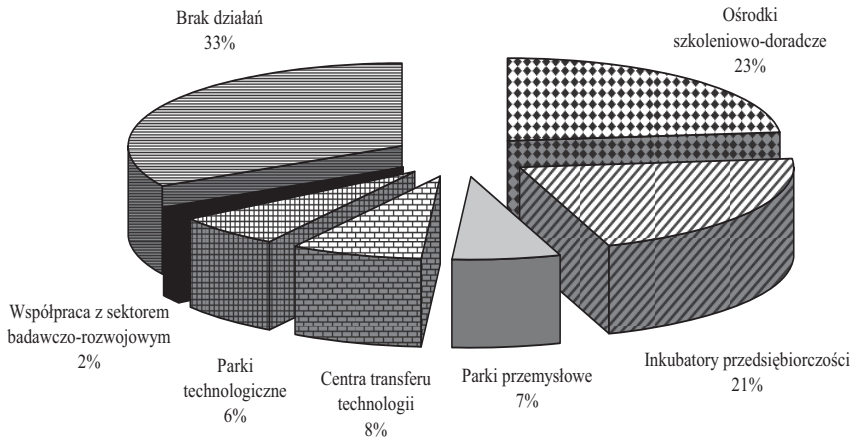
- wyznaczanie kształtu i kierunku rozwoju społeczno-gospodarczego oraz organizację całości życia społecznego zgodnie z oczekiwaniami lokalnej wspólnoty i obowiązującymi uregulowaniami prawnymi,
- praktyczną realizację polityki rozwoju lokalnego,
- skuteczne pobudzanie i wspieranie przedsiębiorczości i innowacyjności,
- pozyskiwanie nowych inwestorów przez kształtowanie odpowiedniego klimatu dla biznesu,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorstw oraz nowych form organizacyjnych ich funkcjonowania, w tym m.in. klastrów,
- podejmowanie konkretnych, bezpośrednich działań i stwarzanie odpowiedniego klimatu społecznego, zapewniającego dynamiczny i efektywny rozwój lokalny,
- rozwijanie sieciowych powiązań między jednostkami samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu i sferą nauki,
- pobudzanie aktywności społeczności lokalnej jako zasadniczego czynnika warunków trwałego rozwoju lokalnego.

Z praktycznego punktu widzenia ważny jest fakt, że istotę przedsiębiorczości określają jej dwa wzajemnie warunkujące się wymiary:

- przedsiębiorczość jako postawa – optymizm, aktywność, umiejętność podejmowania decyzji i działania w trudnych sytuacjach, konsekwencja, odporność psychiczna, otwartość na otoczenie,
- przedsiębiorczość jako proces – tworzenie przedsiębiorstwa i jego bogactwa, wprowadzanie zmian, tworzenie nowych miejsc pracy, nowych wartości, rozpoznawanie i wykorzystywanie nadarzających się szans i okazji, a także kreowanie wzrostu przedsiębiorstwa.

Władze samorządowe stosując różne mechanizmy stymulacji powinny wpływać na rozwój przedsiębiorczości zarówno przez kształtowanie postaw przedsiębiorczych, jak i wspieranie procesu tworzenia i rozwijania przedsiębiorstw. We wspieraniu przedsiębiorczości na poziomie lokalnym i regionalnym ważną rolę odgrywają instrumenty instytucjonalne i finansowe [Wilkin 2007].

Wyniki badań przeprowadzonych w 94 jednostkach samorządu terytorialnego wszystkich szczebli (gmina, powiat) pozwoliły na wyszczególnienie instytucjonalnych instrumentów wspierania przedsiębiorczości stosowanych przez władze samorządowe (rys. 1). Badania wykazały, że około 33% jednostek samorządowych objętych analizą nie podejmowało żadnych działań mających na celu organizację instytucjonalnego wsparcia dla przedsiębiorców. Podejmowane działania dotyczyły głównie uczestnictwa jednostek samorządowych w procesie tworzenia instytucji otoczenia biznesu oraz współpracy z nimi. Spośród instrumentów instytucjonalnych, które były stosowane w gminach i powiatach

Rys. 1. Instytucjonalne instrumenty wspierania przedsiębiorczości stosowane przez jednostki administracji samorządowej Podkarpacia (% wskazań)

Fig. 1. Institutional instruments for supporting entrepreneurship, applied by local government units in the region of Podkarpacie (% of indications)

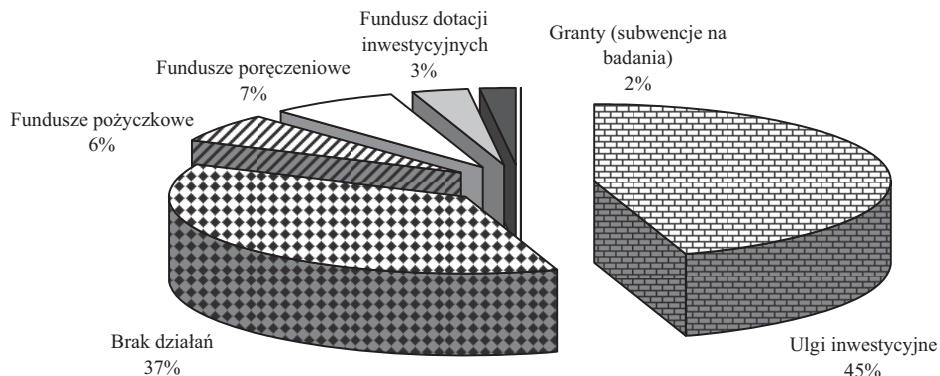
Źródło: Badania własne.

Source: Author's research.

regionu podkarpackiego, na pierwszym i drugim miejscu znalazły się ośrodki szkoleniowo-doradcze i inkubatory przedsiębiorczości. Na dalszych miejscach (z odsetkiem wskazań poniżej 10%) – parki przemysłowe, centra transferu technologii oraz parki technologiczne. Najmniej instrumentów instytucjonalnych każdego typu jest rozwijanych na poziomie gmin, a najwięcej w powiatach i oczywiście w stolicy województwa.

Finansowych instrumentów wspierania przedsiębiorczości jest stosunkowo dużo, w badaniach uwzględniono kilka najczęściej stosowanych (rys. 2). Wyniki badań potwierdziły, że najczęściej stosowanym instrumentem finansowego wspierania przedsiębiorczości były ulgi inwestycyjne w podatkach lokalnych (45% wskazań). Pozostałe instrumenty, takie jak fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeniowe, fundusze dotacji inwestycyjnych oraz granty badawcze stosowane były w niewielkim zakresie. Znaczna grupa samorządów (ok. 33%) nie podejmowała żadnych działań obejmujących instrumenty finansowe, a mających na celu wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze swojej działalności. Przedstawiciele przedsiębiorców podkreślali, że głównie powinny być rozwijane fundusze dotacji inwestycyjnych, fundusze doręczeniowe oraz inne finansowe instrumenty wspierania przedsiębiorczości przez władze samorządowe.

Spośród niezwykle ważnych inicjatyw urzędów na rzecz wspierania przedsiębiorczości, które powinny występować, należy wymienić tworzenie funduszy ułatwiających przedsiębiorcom dostęp do kredytów przez udzielanie poręczeń i gwarancji kredytowych. Istotą proponowanej, aktywnej postawy organów władzy lokalnej uczestniczącej w tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości nie może być odgórne tworzenie i sterowanie nią, gdyż byłoby to sprzeczne z ideą rynkowo-cenowego mechanizmu alokacji zasobów. W tym przypadku należy podjąć próby budowania porozumienia między wszystkimi zainteresowanymi stronami (key actors), co przyczyni się do oddolnego kształtowania postaw przedsiębiorczych.

Rys. 2. Finansowe instrumenty wspierania przedsiębiorczości stosowane przez jednostki administracji samorządowej Podkarpacia (% wskazań)

Fig. 2. Financial instruments for supporting entrepreneurship applied by local government units in the region of Podkarpacie (% of indications)

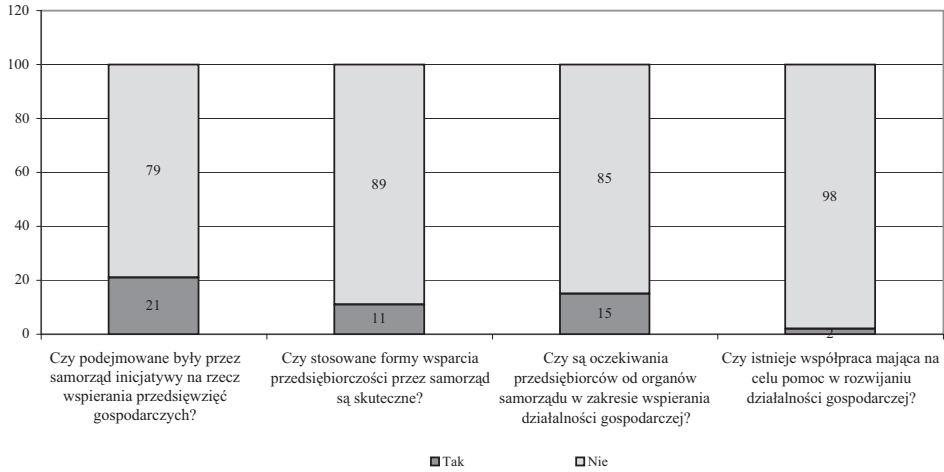
Źródło: Badania własne.

Source: Author's research.

Rola samorządu gminy w promowaniu lokalnych przedsięwzięć gospodarczych została oceniona w formie badań ankietowych przeprowadzonych wśród przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarach wiejskich Podkarpacia. Do badań wybrano grupę 120 przedsiębiorców. Ocena samorządu w tym zakresie była zdecydowanie negatywna (rys. 3), około 70% respondentów oceniało, że działania ze strony samorządu terytorialnego na rzecz wspierania przedsiębiorczości nie występowały, a jeżeli występowały, to były nieskuteczne. W związku z powyższym w większości (ok. 58%) ankietowani przedsiębiorcy nie oczekiwali pomocy od organów administracji samorządowej w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości. Organy administracji samorządowej, zdaniem ankietowanych przedsiębiorców, w niewielkim zakresie współpracowały z firmami prowadzącymi działalność na terenie ich działania (ok. 1% samorządów).

Wyniki badań ankietowych (rys. 4) wskazywały, że do głównych ograniczeń w działaniach urzędów zorientowanych na wspieranie rozwoju przedsiębiorczości zaliczono brak środków finansowych na ten cel w ich budżetach (45% badanych samorządów), brak proinnowacyjnej polityki rządu (22%) oraz ograniczenia formalno-prawne (12%). Wśród czynników stanowiących potencjalne zasoby niezbędne do kreowania przedsiębiorczości niewątpliwie ważną rolę odgrywają postawy innowacyjne i wiedza w wymiarze indywidualnym poszczególnych przedstawicieli urzędów. Respondenci (7% badanych) nie widzą potrzeby krytycznego spojrzenia na własne postawy i wiedzę, utrudniające niejednokrotnie przedsiębiorczość, co zauważyli i podkreślali w badaniach ankietowych przedsiębiorcy działający na terenie objętych analizą jednostek samorządowych.

Pracownicy jednostek władzy lokalnej często prezentowali pogląd, że atutem i siłą każdej jednostki jest społeczność samorządowa, zdolna do tworzenia nowych wartości. Ustawowo zagwarantowana moc decyzyjna liderów władz samorządowych potencjalnie sprzyja pojawieniu się postaw przedsiębiorczych i można ją zaliczyć do zasobów niezbędnych do kreowania aktywności służącej powstawaniu nowych i ekspansji już funkcjonujących firm.

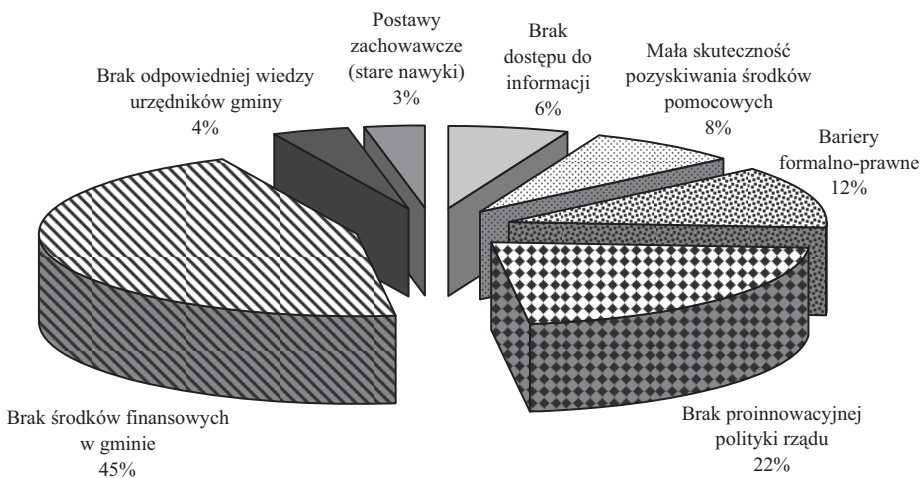

Rys. 3. Ocena działalności samorządu terytorialnego w zakresie wspierania przedsiębiorczości (wg przedsiębiorców)

Fig. 3. Evaluation of the activity of local government in the scope of supporting entrepreneurship (according to entrepreneurs)

Źródło: Badania własne.

Source: Author's research.

Rys. 4. Bariery ograniczające wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w województwie podkarpackim (w opinii urzędów gmin)

Fig. 4. Barriers limiting the support of entrepreneurship development in Podkarpackie province (in the opinion of commune offices)

Źródło: Badania własne.

Source: Author's research.

W strukturze urzędów administracji samorządowej powinny działać wydzielone stanowiska pracy koordynujące działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości czy centra rozwoju innowacyjności, tworzące wraz z innymi instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami naukowo-badawczymi i uczelniami sieci współpracy. Ich celem powinno być, oprócz koordynowania działań, udzielanie w tym zakresie porad administracyjnych, prawnych, finansowych, podatkowych, marketingowych.

Wyniki badań potwierdziły, że zdecydowana większość urzędów (68,1%) w swojej strukturze organizacyjnej nie posiada komórki ewentualnie stanowiska pracy do spraw wspierania i merytorycznej pomocy dla przedsiębiorstw. Problematyka dotycząca przedsiębiorczości określona była w strukturze organizacyjnej jednostki samorządowej najczęściej jako jedno z dodatkowych innych zadań. Tylko w przypadku 18% ankietowanych urzędów samorządowych zwiększono zatrudnienie o jednoosobowe stanowisko ds. przedsiębiorczości, w 6,3% urzędów pracownicy podwyższyli swoje kwalifikacje, a w 10% urzędów wdrożono system zarządzania jakością w administracji. Badania potwierdziły, że firmy działające na terenach wiejskich nie mogą liczyć na wsparcie, gdyż brak jest otwartości urzędników na te zmiany, a wielu prezentuje postawy zachowawcze i obawy przed nowymi sytuacjami.

Słabe przygotowanie administracji samorządowej województwa podkarpackiego do wdrażania polityki rozwoju lokalnego i regionalnego w obszarze przedsiębiorczości potwierdziły także ekspertyzy wykonane w związku z opracowywaniem istotnych dokumentów, tj. strategii rozwoju województwa podkarpackiego i regionalnej strategii innowacyjności.

PIŚMIENNICTWO

- Klamut M., 2006. Uwarunkowania podnoszenia konkurencyjności regionów w Polsce. [w:] Konkurencyjność gospodarcza regionu w warunkach nowego ustroju terytorialno-administracyjnego, (red.) W. Kosiedowski, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Korenik S., 2006. Polityka naukowa i innowacyjna. [w:] B. Winiarski (red.), Polityka gospodarcza, WN PWN, Warszawa.
- Oliński M., 2007. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw przez ośrodki krajowego systemu usług. [w:] Partnerskie współdziałanie w sektorze publicznym i prywatnym, praca zbiorowa pod red. nauk. B. Plawgo, W. Zaremba, Fundacja Współczesnego Zarządzania, Białystok.
- Parysek J., 2006. Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego. [w:] Podstawy gospodarki lokalnej, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- Ostromęcki A., 2007. Proinnowacyjna rola działalności grupowej w rozwoju obszarów wiejskich. [w:] Czudec A. (red.), Innowacyjność jako czynnik rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, Wydawnictwo Oświatowe Fosche, Rzeszów.
- Witalec W., 2007. Prawno-finansowe instrumenty wspierania przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny. [w:] Czudec A. (red.), Innowacyjność jako czynnik rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, Wydawnictwo Oświatowe Fosche, Rzeszów.
- Wiatrak A.P., 2006. Partnerstwo przedsiębiorstw jako narzędzie zarządzania przedsiębiorstwem i regionem. [w:] Przedsiębiorstwo i region, (red.) Fedan R., Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów.

FORMS OF LOCAL AUTHORITIES' ACTIVITY IN THE AREA OF SUPPORTING DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP ON RURAL AREAS OF PODKARPACIE REGION

Abstract. Efficient assistance on the part of local governments in stimulating entrepreneurship may contribute to the economic development of the region, and expenditures from governments' budgets for supporting business initiatives will be returned in the form of local taxes paid by well functioning local business entities. Actions taken to support their competitiveness are particularly important in the aspect of opening local markets for companies from Europe in the process of integration. The subject of discussion presented in this article is the forms of support provided by local authorities for development of entrepreneurship of the rural area from the region of Podkarpacie, being one of the weakest areas on the economic map of Poland. Survey results confirmed that to a small extent local governments' actions could be visible in the area of supporting development and stimulating entrepreneurship on the rural areas from the region of Podkarpacie. Vast majority of entrepreneurs said that local governments did not play any role in promoting business undertakings in the region of Podkarpacie.

Key words: local government authorities, entrepreneurship, local government administration, European Union financial instruments

Zaakceptowano do druku – Accepted for print 14.06.2010